

Tilburg University

De mafia in Nederland

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:
Delikt en Delinkwent

Publication date:
1993

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Fijnaut, C. J. C. F. (1993). De mafia in Nederland. *Delikt en Delinkwent*, 23(7), 617-620.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

C. Fijnaut*

De mafia in Nederland

Enkele jaren geleden, in 1988, publiceerde de journalist B. Middelburg een boek met de titel *De mafia in Amsterdam*. Zijn beweringen omtrent de betrokkenheid van de Amerikaans-Italiaanse *mafia* bij de reorganisatie van het gokwezen in deze stad in de jaren '70-'80 werden niet door iedereen serieus genomen. En voorzover ze wel werden geloofd-en met reden, ook blijkens recente Amerikaanse en Duitse publikaties over de connecties tussen leden van deze mafia en 'gokbazen' in Noord-West-Europa-werd hun inhoud toch gemakkelijk gereduceerd tot een handvol *faits divers* uit het rijke leven van Zwarte Jopie. De vraag of wat nu nog misschien een incident was geweest, in de toekomst een meer structureel probleem zou kunnen worden, werd niet gesteld. De mafia, als zoiets al bestond, werd kennelijk gezien als een Italiaans en een Amerikaans verschijnsel dat in (de rest van) Europa nimmer zou kunnen aarden.

Ondertussen weten we beter. De bewering van G. Falcone, gedaan in 1990, dat de Italiaanse mafia, in haar diverse geledingen, heel goed Italiaanse gemeenschappen in landen als Duitsland en Frankrijk zou kunnen aangrijpen om zich ook in het Westen en Noorden van Europa te nestelen, is eigenlijk al jaren door de feiten achterhaald. Niet alleen zijn mafiagroepen reeds 10 jaar en méér in tal van Duitse steden actief in de handel in verdovende middelen, in de koppelbazerij, in de 'bescherming' van de middenstand, in de kansspelen en de prostitutie, maar in de voorbije jaren hebben ze ook in Frankrijk hun werkterrein-geografisch en operationeel-behoorlijk uitgebreid; dit is in januari van dit jaar nog met zoveel woorden gesteld in een rapport van de Assemblée Nationale. En vele berichten wijzen erop dat ook de Italiaanse gemeenschap in Wallonië en Brussel een waar bruggehoofd vormt voor de opmars van de Italiaanse mafia naar Noord-West-Europa.

In het licht van het vorenstaande ligt het niet voor de hand om te veronderstellen dat Nederland gespaard zal blijven van deze

* Hoogleraar criminologie en strafrecht aan de Katholieke Universiteit Leuven en aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

akelige ontwikkeling. Maar zelfs als een dergelijke veronderstelling minder onzinnig is dan het op het eerste oog misschien lijkt, dan nog heeft ze, feitelijk gesproken, al veel van haar betekenis verloren. Ge-loofwaardige berichten in allerhande buitenlandse rapporten, rappor-tages en nieuwsberichten geven nl. aan dat de Italiaanse mafia ook op Nederlands grondgebied opereert. Hierbij moet zeker worden ge-dacht aan meldingen in *Der Spiegel*, *De Standaard*, *Le Soir* en *Le Monde* dat Amsterdam en Rotterdam knooppunten zijn in de handel in verdovende middelen tussen Zuid-Amerikaanse 'families' en Ita-liaanse 'families' uit de omgeving van Napels en Calabrië, en dat sommige van laatstbedoelde families met name in Rotterdam onroer- rend goed aankopen. Maar men kan ook niet heen om de vaststelling in het zoëven genoemde rapport van de Franse Assemblée Nationale dat zeker één Nederlandse transportfirma en één Nederlandse scheep- vaartmaatschappij volop zijn betrokken bij mafiose smokkeloperaties. En als men een van de belangrijkste 'overlopers' naar de Italiaanse justitie mag geloven, Antonio Calderone, dan speelt in elk geval Rot- terdam niet pas sinds kort een belangrijke rol in dergelijke operaties. Hij vertelde onlangs aan P. Arlacchi, een van de beste kenners van de Italiaanse mafia, dat reeds in de jaren '70 door mafiosi rechtstreeks zaken werden gedaan met vertegenwoordigers van sigarettenfabrie- ken in deze Europoort.

Natuurlijk bieden al deze losse berichten geen goed zicht op de ware toedracht van het probleem. Maar te zamen vormen ze wel een gereede aanleiding om de ontwikkeling waarop ze wijzen, aan een nader onderzoek te onderwerpen. Zulk onderzoek is zeker nodig om allerlei wilde verhalen over wat er zich in Nederland op dit punt afspeelt, de kop in te kunnen drukken. Dat dit een belangrijke doel- stelling dient te zijn kan gemakkelijk worden aangetoond aan de hand van een passage in het al eerder genoemde Franse rapport: 'La Mafia contrôle-t-elle une partie de cette hypermarché de drogues que sont les Pays-Bas? Devant la Commission, les policiers à qui cette question était posée ont répondu qu'il n'avaient pas eu vent d'une quelconque implantation de la Mafia en Hollande et que leur sentiment était que l'héroïne est exploitée sur un mode artisanal impliquant de mini-orga- nisations, les filières étant dominées par les Tunésiens et des ressortis- sants d'Afrique Noire'. Het andere doel moet natuurlijk zijn dat er desgevallend passende repressieve en preventieve maatregelen kun- nen worden genomen om een (verdere) innesteling van de Italiaanse mafia in de Nederlandse samenleving zoveel mogelijk tegen te gaan. Dat er momenteel een politieel onderzoek wordt ingesteld naar wat er in een bepaald deel van het land aan de hand is, kan dan ook alleen maar worden toegejuicht, zeker als dit onderzoek wordt gedaan in

nauwe samenwerking met buitenlandse (Duitse, Belgische, Franse en, natuurlijk, Italiaanse) politiediensten en justitiële autoriteiten; om het te laten slagen is dergelijke samenwerking onontbeerlijk.

Zulk onderzoek is echter niet voldoende. Zeker als de resultaten ervan aangeven dat het probleem (nog) ernstiger is dan het lijkt, dan is er een bredere-maatschappelijke en wetenschappelijke-discussie nodig.

Eenzijds moet deze discussie zeker gaan over de voorwaarden waaronder de Italiaanse mafia in ons land-aangepast aan de hier heersende democratische, sociaal-economische, politiek-culturele en institutionele verhoudingen-verder kan gedijen. Natuurlijk moet in dit onderzoek de vraag worden gesteld (en behoedzaam worden beantwoord!) welke rol de relatief kleine Italiaanse gemeenschap in ons land, of althans bepaalde geledingen van deze gemeenschap, zou(den) kunnen spelen, ja, eventueel reeds speelt/spelen in de overkomst van de mafia naar Nederland. Maar zeker zo belangrijk is dat voor bedrijfstakken waar mafia-groepen graag en gemakkelijk controle over verwerven-bouwnijverheid, transport, textiel, horeca e.a.-, wordt nagegaan hoe kwetsbaar ze zijn voor mafiose penetratie. En ook is het in dit verband onontbeerlijk om stil te staan bij de vraag hoe riskant de overheid, op de diverse niveaus in de meest relevante sectoren, opereert in haar omgang met (mogelijke) criminele ondernemers-bij de afgifte van vergunningen, bij de aanbesteding van werken, bij de inning van premies, belastingen enz.

In aansluiting hierop zal het anderzijds een discussie moeten zijn over de preventieve mogelijkheden om de dreiging van de Italiaanse mafia af te weren. Die mogelijkheden zijn groter en menigvuldiger dan veelal wordt gedacht op grond van het klassieke beeld dat deze mafia alleen *manu militari* en/of langs justitiële weg kan worden bedwongen. De beste bewijzen hiervan zijn tot nu toe geleverd door (vroegere leden van) de New York State Organized Crime Task Force in de sfeer van de publieke werken in de stad New York. Een nog ruimere toepassing van onze Wet Ketenaansprakelijkheid zou in bepaalde opzichten een goede Nederlandse pendant van dit Amerikaanse beleid kunnen zijn. Maar het debat zal ook moeten gaan over de repressieve mogelijkheden om de (eventuele) problemen te beheersen. Zeker, het Nederlandse beleid terzake is al een heel eind opgeschoven in de richting van het beleid dat de Verenigde Staten, Italië en Duitsland in de voorbije decennia gestalte hebben gegeven, getuige o.a. de aanpak van langs illegale weg opgebouwde vermogens, de acceptatie van oppervlakkige resp. korte-termijn-infiltratie en het (toekomstig) gebruik van technische hulpmiddelen om gesprekken op te nemen. En als de (komende) werkelijkheid er op het stuk van de

mafia een stuk somberder uitziet dan nu, op het eerste oog, het geval is, is dit maar goed ook. De vraag is echter of dit beleid desgevallend moet worden doorgetrokken, en tot hoever: tot (actieve) pseudo-verkoop via schijnfirma's, tot diepte-infiltratie, tot duurzame bescherming van getuigen en hun omgeving?

Parallel aan de beantwoording van deze vraag moeten er evenwel 2 andere worden gesteld. Eén: kan dit zware geschut niet slechts in stelling worden gebracht op grond van behoorlijke wettelijke regelingen? Twéé: zijn politie en justitie-materieel en personeel-zo-danig ingericht dat zij met dergelijke wapens behoorlijk weten om te gaan. Mijn antwoord op de eerste vraag is zonder meer positief: zulke regelingen moeten er komen. Op de tweede vraag durf ik geen volmondig ja of nee te antwoorden. De recente ondergang van enkele pseudo-koop-eenheden is, hoe dan ook, een veeg teken.